

Bodočnost slovenskega naroda.

(Konec.)

Po tej poti so si priborili Slovenci spoštovanje med vsemi narodi, pa tudi ono gmotno blaginjo ali bogastvo, ki je potrebno za narodov napredek. Slovenci so narod, velik po umu in duševnem delovanju, zato ne misli noben sosed na to, da bi jih potlačil ali jim vsilil svoj jezik in svojo manjšo omiko. Duševna moč Slovenca je tolika, da se ji klanjajo vsi, ki jo poznajo. Veliko se mora Slovenec truditi, da si ohrani ono duševno silo in veljavo: toda sladko zavest ima, da s tem izpolnjuje svoj poklic in dosega oni namen, za katerega je ustvarjen.

Taka bodočnost nam sveti iz daljave kakor mila zarja izza gorá.

Zares iz daljave, pa iz velike daljave! Kdor namreč hoče videti v bližnjo bodočnost, ne vidi nič veselega, nič tolažljivega. Prav narobe: Naš narod bo moral prebiti še hude notranje in zunanje boje, predno si postavi podlago za opisano bodočnost. Nekatere žalostne pridobitve

sedanjega veka so se zatrosile tudi med naš narod, pokončale mu dosedanji mir in hočejo razdejati glavne podpore njegovega obstanka.

Ne bojmo se bojev! Resnica in pravica se lahko potlačita za nekaj časa, zmagati se ne dasta nikdar.

Bodočnost naša je iz zdravega ljudstva. Ljudstvo naše treba ohraniti zdravo, zanje treba delati z vsemi močmi in z največjo požrtvovalnostjo. Pred vsem treba ljudstvo učiti in zopet učiti. Da se pa ljudstvu utrdi značaj, treba mu kazati prave in istinite vzglede značajnosti. Z navdušenjem, z nesebičnimi nameni med narod — med ljudstvo, vedno ozirajoč se na razmere in potrebe sedanje dóbe! Drugačne so dandanes potrebe kakor nekdanj, drugačni morajo biti i naši pomočki.

A obupavati nikdar! Usodo narodov uravnava njihov najvišji vladar, kateremu bodi vsekdar udano naše srce in njegovi časti posvečeno vsako naše — kakoršno koli — delo.

Folkloristika.

Novo, neznano ime, kaj ne? Prišlo je z Angleškega. Kaj pomenja? Vedo, ki ni samo angleška, ampak last vsakega naroda. Folklore¹⁾ zaznamuje v poslednjem času vse, karkoli je v zunanjem in notranjem življenju narodovem: njegove pravljice, pripovedke, pesmi, njegove igre in plese, njegove vere in vraže, njegove nazore o pravu, običaje, njegove dovtipe in njegovo modroslovje. Nobena stvar omikancev dandanes tako ne zanima kakor folklore. Vse, s čimer se folkloristika peča, nam je znano od mladih nog. Naj smo se likali kakorkoli, ob zibelki so nam prepevali otroške pesmi, v mladosti so nam pravili pripovedke, mnogo navad se nas še sedaj drži, katerih smo se privadili v detinski dóbi. Karkoli o tem slišimo, vse nam vzbuja mladostne spomine. Pa ne samo spomine, tudi ljubezen do rodne zemlje, do domovine se vzbuja z narodnim blagom. Neki učenjak trdi, da se omikanci večinoma preveč odtujijo narodu, čegar sinovi so; res in temeljito malokateri pozna ljudstvo. A vendar je to

poznanje tako potrebno! Ako hočemo, da na primer slovstvo prodre med narod, mora imeti res pravo narodno podlago: pisatelj mora pisati tako, kakor narod misli, govori, živi; zaradi tega pa ni da bi moral hvaliti tudi napake narodove.

Pisatelj, kateri piše poljudno, narodu umevno, je neprecenljive vrednosti. Od takega se učimo! Hvala Bogu, da jih imamo nekaj. Z veseljem pa moramo pozdraviti tudi vsako drobtino, katera nam pojasnjuje narodovo mišljenje in življenje. Narodno blago je velikega vzgojevalnega pomena za našo mladino. Vzemimo le n. pr. narodne pregovore! Kako duhoviti so, koliko izkušnje je v njih nabranih. Resnico, zavito v tako mično obliko, kako rada sprejme mladina! V prvi vrsti so prav učitelji poklicani, na ta način vzbujati v mladini ljubezen do vsega domačega, zdravega, krepkega.

In koliko snovij ponuja narodno blago domišljiji, n. pr. narodne pesmi, bajke, povesti! Ves drug duh veje v njih kakor v umetnih. Pri vseh narodih in v vseh časih so pesniki najboljše misli zajemali iz narodnega blaga;

¹⁾ Volkslehre. Slovenci bi rekli: narodno blago.

Homerjeva epa Ilijada in Odiseja sta nastali iz narodnih grških pesmij, Shakespeare je vzela snov za Hamleta iz narodne pravljice, Göthe takisto za Fausta.

Poseben pomen ima narodno blago za učenjaka: kaka drobtina, kaka neznatna vraža, katero nahaja pri svojem narodu, pa tudi v daljni Indiji, mu kaže sorodnost narodov, o katerih prazgodovini nima nikakoršnih poročil.

Narodno blago zbira vsak lahko: pravnika zanimajo pravni nazori narodovi, zdravnik narodno zdravilstvo; botanik zbira vraže, katere ima ljudstvo o raznih rastlinah; zgodovinar izkuša dobiti iz te ali one bajke zgodovinsko jedro; glasbenik z veseljem posluša in zapisuje narodne melodije ter globlje premišljava o narodnem petju in njega početkih; jezikoslovec slednjič nahaja v vsem tem blagu, pesmih, pregovorih, rekih, obilo snovi, da proučuje jezik, kako se je izpreminjal.

Vsaka drobtinica je vredna, da se ohrani; marsikdo še ne sluti, koliko mislij vzbuja v glavi zvedenčevi bajka, ki se drugim zdi neznatna.

Dva nova grobova.

V drugi polovici minulega meseca je zadel naš narod dvojna bridka izguba.

Dne 15. malega travna je umrl v Celju, v svojem rojstvenem mestu, dr. **Vatroslav Oblak**, sicer mlad, toda učenjak prve vrste, ki bi bil postal Slovincem drugi Miklošič. Njegove učene razprave v Letopisih „Maticе Slovenske“ so vsem znane, o njegovih spisih in poročilih v Jagičevem „Archivu“ smo govorili semtertje v tem listu, pa še bomo. Vsi ti spisi so kazali velikega duha, ki je kakor silovit Titan prodiral v višine in globine jezikoslovja. Rojen dne 15. vel. travna l. 1864., je bil sedaj malone še mladenič po letih, a krepak možak v delovanju.

A česar smo se bali že dolgo, to se je sedaj zgodilo: njegovo šibko zdravje ni bilo dovolj trdna podlaga za njegovo duševno delo. Padel je kakor rahel cvet v zgodnji pomladi.

Ko smo ta list že dokončavali, vzela nam je smrt drugega moža († 25. mal. travna). osivelega v delu za sveto cerkev in naš slovenski narod (roj. 16. vinotoka l. 1818.), moža, ki je bil

Po vseh deželah se narodno blago marljivo zbira. Osnovana so že tudi društva v ta namen. Na Francoskem izhaja časopis „Mélusine“, da nabira tako blago; zlasti zanimive stvari je objavil o zvezdoslovju, kakšne nazore ima francoski narod o velikem in malem vozu, o mavrici in rimski cesti. — Italijani imajo več časnikov s tem smotrom, zlasti v Napolju izhajajoči „Archivio per lo studio delle tradizioni popolari“. Na Dunaju se peča s to smerjo véde „antropološko društvo“. Znani dr. Krauss, rojen Slavonec, je nabral že mnogo jugoslovanskega narodnega blaga. Pôle, katere je razpošiljal nabiralcem, obsegale so nič manj nego 740 vprašanj, in sicer o jeziku, omiki, npravnosti, slovesnostih, vražah, čarodejstvu, rojstvu in smrti, ljudskem zdravilstvu, sorodstvu, ženitovanjskih običajih, zakonskem pravu, zadrugah, zemljiškem pravu, pregrehah in kaznih, občini, sodnikih i. dr. Z veseljem pozdravljamo tudi mi vsakogar, kdor sodeluje pri tem velevažnem narodnem delu, bodisi, da blago donaša, kakor je dobil, ali pamu dá poetiško obliko. J. D.

steber Slovenstva, vzgled značajnosti in luč krščanskega pa duhovskega življenja — **Luko Jerana**. Rekli bi, da poslednji čas ni bilo med Slovenci popularnejšega imena, kakor Luka Jeran. Vnet duhovnik, vrl dušni pastir, misionar v pravem pomenu, pesnik-pisatelj slovenski, mož učen, podpornik slovenske mladine, branitelj in zagovornik katoliške vere in cerkve — to in še več drugega se je tukaj strinjalo v najlepšem in popolnem soglasju v jedri osebi. S svojim listom „Zgodnjo Danico“ je deloval res kot zvezda jutranjica, oznanjujoč in pripravljajoč jasni dan katoliškega življenja na Slovenskem. Kar se je leta in leta sèm pri nas delovalo za katoliško življenje, tudi vsi novejši naporí na tem polju, izvira iz onega duha, ki ga je neprestano in neumorno širil naš Jeran. Dasi skromen v besedi in v vedenju, vedno ponižen proti vsakomur, tudi proti najmlajšemu šolarčku, bil je Jeran — to rečemo s popolno zavestjo in trdnim prepričanjem — mož velikan, ki bo živel odslej na slovenskem nebu kot zvezda stalnica, dokler bo živel slovenski rod; njegova duša pa živi (po naših mislih) med svetniki, katere je junaško posnemal in katerih vzgled je navdušeno stavil pred oči svojim ljubljenim — nad vse ljubljenim — slovenskim rojakom. N. v m. p.!

